

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WOŚ.050.97.2022.KW
2426462.9309990.7646201
Warszawa, 17-02-2023

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie nr BPS/043-55-2011/22 złożone przez Państwa senatorów Zdzisława Pupę, Marka Pęka, Roberta Mamętowa, Jerzego Chróścikowskiego, Macieja Łuczaka, Alicję Zając, Józefa Łuczaka, Andrzeja Pająka i Przemysława Błaszczyka w dniu 15 grudnia 2022 r. w sprawie wzrostu liczebności oraz zasięgu występowania od 2006 r. wilka na Podkarpaciu, przekazuję odpowiedzi na zadane pytania.

1. *Czy planowane jest rozpoczęcie prac nad nową strategią ochrony wilka uwzględniającą elastyczne zarządzanie jego populacją?*

Uzasadnienie. Skuteczna ochrona wilka powinna odejść od idealistycznego modelu współlistnienia drapieżników z ludźmi opartego na ochronie ścisłej jako nienaruszalnym fundamencie ochrony przyrody, co wpłynie m.in. na większą akceptację tego gatunku w środowisku wiejskim.

Zgodnie z art. 57 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm.) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opracowuje programy ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Programy zawierają: opis sposobów prowadzenia działań ochronnych zmierzających do odbudowy populacji zagrożonych wyginięciem gatunków; określenie czasu i miejsca wykonania działań ochronnych; wskazanie odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych; informacje o kosztach i źródłach finansowania.

Należy podkreślić, że programy ochrony gatunków nie są powszechnie obowiązującym źródłem prawa. Stanowią wytyczne do postępowania w celu poprawy stanu zachowania poszczególnych gatunków. Ponadto programy ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków, jak wskazuje nazwa programu, dotyczą tylko gatunków zagrożonych wyginięciem. Aby dany gatunek mógł być uznany za zagrożony wyginięciem muszą być spełnione kryteria Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (International Union for Conservation of Nature, IUCN).

Mając na uwadze wielkość populacji wilka oraz jej trend aktualnie nie jest planowane przystąpienie do opracowania programu ochrony dla wilka na podstawie art. 57 o ochronie przyrody.

2. *Czy planowane są zmiany w ustawie o ochronie przyrody (art. 126 ust. 2) w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa za utracone korzyści w wyniku szkód spowodowanych przez wilki w hodowlach zwierząt gospodarskich?*

Uzasadnienie. Wycena powstałej szkody dotyczy wyłącznie stanu rzeczywistego: ceny zwierzęcia w chwili wystąpienia zdarzenia, czyli śmierci zwierzęcia hodowlanego na skutek ataku wilka. Utracony zysk stanowią jednak korzyści, które poszkodowany z dużym stopniem prawdopodobieństwa uzyskałby, gdyby szkoda nie miała miejsca, np. zabite cielę nie powiększy

stada krów, nie będzie użytkowane mlecznie i nie wyda potomstwa. Są to straty ekonomiczno-społeczne, które negatywnie wpływają na postrzeganie wilków oraz polityki państwa przez mieszkańców wsi.

Należy zwrócić uwagę, że aby mówić o utraconych korzyściach musi istnieć pewien stan docelowy do którego można by porównywać stan faktyczny wyrządzonej szkody. W przypadku zwierząt hodowlanych zasadne wydawałoby się użycie pojęcia docelowej wagi zwierzęcia hodowlanego. Niemniej należy zauważyć, że docelowa waga konkretnego zagryzionego osobnika może zależeć od kilku czynników takich jak gatunek i rasa zwierzęcia, a także jego przeznaczenie, tzn. czy było ono hodowane na mięso (jeśli tak, to czy np. na jagnięcinę czy baraninę?) czy np. na mleko, wełnę lub do dalszej reprodukcji. Ponadto, należy zauważyć, że np. przy owcach rasowych różnica w wadze dorosłego osobnika wg wzorca może dochodzić nawet do 30 kg. Natomiast przy osobnikach nierasowych często nie jest możliwe określenie jego docelowej wagi, z racji braku wiedzy na temat dominującej rasy, z której pochodzi dany osobnik (waga dorosłych tryków w zależności od rasy wynosi od 40 do 140 kg). Nie jest więc możliwe, aby osoba szacująca szkodę mogła określić jaka byłaby docelowa waga zagryzionego zwierzęcia. Obowiązek wskazania takiej wagi musiałby więc spocząć na wnioskodawcy, co rodzi problem weryfikacji faktycznego przeznaczenia zwierzęcia. Należy zauważyć, że wydatkowanie środków publicznych musi być transparentne i poparte konkretnymi dowodami. Wypłata odszkodowania winna być więc dokonywana w sytuacjach klarownych, w których nie ma wątpliwości co do ustalenia jego wysokości. Jak wskazano w uzasadnieniu pytania, utraconą korzyścią jest zysk, „który poszkodowany z dużym stopniem prawdopodobieństwa uzyskałby, gdyby szkoda nie miała miejsca.” Jest to więc strata hipotetyczna, a nie faktyczna.

W przypadku zagadnienia utraconych korzyści należy również pamiętać o tym, że hodowca nie ponosi dalszych kosztów utrzymania zwierzęcia tj. kosztów paszy czy opieki weterynaryjnej. Jest to więc kolejny czynnik, który należałoby uwzględnić w kalkulacji.

3. Czy w związku z atakami wilków na psy planowana jest zmiana przepisów w zakresie możliwości uzyskania odszkodowania przez właścicieli zabitych psów nierasowych?

Uzasadnienie. W myśl obowiązujących przepisów psy nierasowe nie mogą być wprowadzane do obrotu handlowego, stąd nie posiadają wartości materialnej, co decyduje o niemożności ustalenia ceny utraconego psa nierasowego. Zwrot kosztów dotyczy wyłącznie udokumentowanego leczenia takiego psa lub utylizacji jego szczątków. Jednak dla właścicieli psy nierasowe przedstawiają wartość materialną, co związane jest z ich utrzymaniem, pielęgnacją, opieką weterynaryjną, oraz wartość użyteczną i emocjonalną.

Podobnie jak w przypadku pytania 2, w tym przypadku również istnieje problem właściwej wyceny takiej szkody. Zarówno wartość użyteczna, a już szczególnie wartość emocjonalna zagryzionego psa nierasowego nie jest wartością realnie policzalną. Natomiast jak wspomniano w odpowiedzi na 2 pytanie, wydatkowanie środków publicznych musi być transparentne i poparte konkretnymi dowodami.

4. Czy brane jest pod uwagę uproszczenie zasad i skrócenie czasu na uzyskanie zezwolenia na odstrzał wilków problemowych, pojawiających się regularnie w zabudowie mieszkaniowej?

Uzasadnienie. Zezwolenie na odstępstwo od zakazu zabijania wilków wydawane jest po jednoczesnym spełnieniu takich wymogów, jak: brak możliwości rozwiązań alternatywnych, brak szkodliwości dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków, a także wystąpieniem jednej z przestępstw indywidualnych.

W przypadku, gdy wilk wykazuje nienaturalne, zagrażające bezpieczeństwu zachowanie, świadczące o chorobie lub zaburzeniach behawioralnych, a wniosek obiektywnie nie może być załatwiony w formie pisemnej, zainteresowany podmiot może uzyskać decyzję ustną (art. 14 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego - Dz. U. z 2022 r. poz. 2000 z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku

złożonego drogą telefoniczną. W tym celu należy skontaktować się telefonicznie z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska pod numery podane na stronie internetowej urzędu. Zatem już obecnie istnieje możliwość szybkiego przeprowadzenia koniecznego odstrzału wilka.

W pozostałych przypadkach, gdy np. powodem eliminacji wilka jest konieczność ograniczenia szkód powodowanych przez ten gatunek lub też zagrożenie ze strony wilka jest jedynie potencjalne, konieczne jest uzyskanie pisemnej decyzji administracyjnej. Z uwagi na priorytetowe traktowanie bezpieczeństwa powszechnego, sprawy takie są rozpatrywane bez zbędnej zwłoki. Przyznać jednak trzeba, że pomimo szkoleń, spotkań z samorządami, często można odnotować brak oczekiwanych działań związanych z dokumentowaniem obecności wilków oraz działań zaradczych, przeciwdziałających szkodom lub zmniejszającym zagrożenie. Brak takich działań, a często również brak woli ich podjęcia, utrudnia i wydłuża w dalszej kolejności czas trwania postępowań administracyjnych dotyczących eliminacji wilków. W wielu przypadkach również zebrany materiał dowodowy nie dostarcza przekonujących argumentów przemawiających za zasadnością odstrzału wilka. Niejednokrotnie też sami wnioskodawcy odstępują od pierwotnego żądania i nie uzupełniają braków formalnych w przesłanych przez siebie wnioskach, co wg prawa powoduje konieczność pozostawienia takich spraw bez rozpoznania.

Odnosząc się do zagadnienia jednoczesnego spełnienia trzech przesłanek do wydania zezwolenia należy zauważyć, że wynikają one bezpośrednio z dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, którą jako państwo jesteśmy zobligowani przestrzegać.

5. Czy rozważana jest koncepcja wsparcia finansowego z budżetu państwa (w postaci dotacji celowej) dla gmin na działania zmierzające do likwidacji zagrożeń stwarzanych przez konfliktowe drapieżniki chronione?

Uzasadnienie. Podjęcie działań profilaktycznych likwidujących zagrożenia stwarzane przez konfliktowe drapieżniki chronione, w tym wilki, często wymaga poniesienia znacznych kosztów obciążających budżety gmin, co wpływa tym samym na zmniejszenie akceptacji społeczności lokalnych dla tych gatunków zwierząt.

Wiele działań, które mogą być prowadzone przez samorzady nie wiąże się z koniecznością wydatkowania znacznych środków finansowych uzasadniających zastosowanie dotacji celowych z budżetu państwa. Takie działania mogą być natomiast finansowane ze środków funduszy ochrony środowiska, takich jak wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Pragnę przypomnieć, że w marcu 2021 r. na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pojawiła się informacja kierowana specjalnie do samorządów, w której przekazano zestaw podstawowych informacji, które pomogą zapobiegać takim incydentom lub odpowiednio na nie reagować. Szczegóły dostępne są pod następującym linkiem: <https://www.gov.pl/web/gdos/jak-odpowiednio-reagowac-na-incydenty-z-udzialem-wilkow-informacja-dla-gmin>.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Małgorzata Golińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM